

דף קט.

או"ח סימן תעב סעיף א

עין משפט א.ב.

א. יהיה שולחנו ערוך מבעוד יום^ז כדי לאכול מיד כשתחשך, ואפי' בבית המדרש לא יתעכב משום שמצוה לאכול מהר מפני התינוקות^ח, אבל לא יאמר הקידוש רק עד שתחשך^ט.

או"ח סימן תקכט סעיף ב

עין משפט ג.

ב. ד. חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועד הוא ואשתו ובניו וכל הנלוים אליו. כיצד משמחן, לקטנים נותן אגוזים וממתקים, ולנשים קונה בגדים ותכשיטים כפי ממונו, וחייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים.

יו"ד סימן קצח סעיף א

עין משפט ד.

א. צריכה האשה שתטבול כל גופה בפעם אחת^י, לפיכך צריך שלא יהיה עליה שום דבר החוצץ^כ אפי' כל שהוא.

ז. מברייאת פסחים ק"ט ורש"י שם.

ח. והתורה אמרה "והגדת לבנך ביום ההוא" וכדי שישאלו התינוקות מה נשתנה וישיב להם עבדים וכו'...

ט. אף דבשאר יו"ט ושבתות יכול להוסיף מחול על הקודש, בפסח שאני דזמן אכילת מצה אינו אלא בלילה דומיא דפסח דכתיב "על מצות ומרורים יאכלוהו", ובפסח נאמר "ואכלו את הבשר בלילה הזה".

והקידוש בלילה בשביל המצה הוא בא. ט"ז ס"ק א'. ובדיעבד אם קידש מבעוד יום יצא, אבל אכילת מצה ומרור שהוקשו לפסח אפי' בדיעבד לא יצא. כה"ח אות ו'. ועד שתחשך היינו צאת הכוכבים.

י. בתורת כהנים פרשת אמור פרק ד' נלמד מהכתוב "כי אם רחץ בשרו במים ובא השמש וטהר" מה ביאת שמשו כולו כאחת אף ביאתו במים כולו כאחת.

כ. מימרא דרב יצחק בעירובין דף ד' ע"ב, ונדה ס"ז ע"ב.

אם דרך רוב בני אדם להקפיד עליו^ל, אפי' שהיא אינה מקפדת עליו הרי זה חוצץ.

אם חופה רוב הגוף, אפי' אין דרך בני אדם להקפיד עליו^מ, חוצץ.

הגה: לכתחילה לא תטבול אפי' בדברים שאינם חוצצים, גזירה לשאר דברים החוצצין.

יו"ד סימן רא פעיף א

עין משפט ה.

א. אין האשה עולה מטומאתה ברחיצה במרחץ או באמבטיה^נ ואפי' עלו עליה כל מימות שבעולם חייבים עליה כרת עד שתטבול כל גופה בבת אחת במי מקוה או מעיין שיש בהם ארבעים סאה^ס.

א. ב. שיעור ארבעים סאה הוא אמה על אמה בגובה שלש אמות במרובע ובאמה בת ששה טפחים וחצי אצבע^ע.

ל. הרא"ש בשם הראב"ד, וכ"כ הרשב"א מתוספתא, הביאה הר"ש בפ"ט דמקואות השיריים וכו'.

והיכא שרוב בני אדם אינם מקפידים והיא מקפדת, כתב הב"י בשם הרמב"ם דחוצץ, וכך פסק הב"ח וד"מ, אבל אם אינה מקפדת היא לעולם ורק מקצת בני אדם מקפדין, לא הוי חציצה. ט"ז ס"ק ב'.

מ. דדבר תורה אינו חוצץ אלא ברובו ומקפיד עליו, וגזרו רבנן ברובו שאין מקפיד עליו משום רוב המקפיד, וגזרו על מיעוט המקפיד ג"כ משום רוב המקפיד, אבל במיעוט ואינו מקפיד שהם שני דברים לטובה, לא גזרו כלל דהוי גזירה לגזירה. ומה שכתב הרמ"א גזירה אטו דברים החוצצים, היינו לכתחילה אבל מדינא מותר. ט"ז ס"ק ד'.

נ. לשון הרמב"ם בפ"א מהלכות א"ב.

ס. מברייתא בע"ז דף ע"ה ובסוף פ"ק דחגיגה. ומי מקוה היינו מי גשמים שנקוו לגומא אע"פ שאינן מים חיים דא"צ מים חיים אלא לזב אבל לא לנדה ולזבה. טור. אבל בארות שנובעים הם מעיין גמור לכל דבר. וכל זה באדם, שצריך ארבעים סאה גם במי מעיין. אבל בכלים במעיין, בכל שהוא לדברי הכל. טור.

ע. דבעינן אמה שוחקת והשוחקת יתירה על העצבה בחצי אצבע ממשנה פ"ט דכלים משנה י"ז, רשב"א.

א. ג. אם המקוה רחב יותר ואינו גבוה כ"כ כשר^פ אם יכולה להתכסות כל גופה בהן בבת אחת, וצריך שיעלה בחשבון ארבעים וארבע אלף וקי"ח אצבעות בגודל ועוד חצי אצבע.

א. ד. צריך שיהיה החריץ שבו המים גדול יותר משיעור ארבעים סאה של המים כדי שכשתכנס הטובלת ויתרוממו המים ישארו שם ארבעים סאה^ז.

דף קט:

או"ח סימן תפז סעיף א

עין משפט א.

א. א. בתפילת ערבית, שחרית ומנחה אומר ג' ראשונות וג' אחרונות ובניהם קדושת היום, שהם אתה בחרתנו וכו', ותתן לנו וכו'^ק, זמן חרותנו ואח"כ יעלה ויבא, והשיאנו וחותם מקדש ישראל והזמנים^ר.

פ. והיינו כשיש בין הכל מ' סאה. ועיין בסי' קצ"ח סעיף ל"ו, ל"ז. ולקמן בסימן זה בסעיף ו'. ש"ך ס"ק ד'-ה'.

צ. עיין בפ"ת ס"ק ג' מש"כ ממעיל צדקה.

ק. את יום טוב מקרא קודש, ומנהגינו לומר את יום חג המצות הזה זמן חרותנו מקרא קודש זכר ליציאת מצרים, ואין אומרים באהבה מקרא קודש, שהרי כבר אמר אהבה ב-ותתן לנו ה' אלו קינו "באהבה" מועדים לשמחה, אבל כשחל השבת אומרים פעמים באהבה ובלבוש כתב הטעם. ומנהג הספרדים לומר פעמים באהבה גם כשחל ביום חול. כה"ח אות ד'.

ר. וכתב הרב בית יהודה דאם התפלל תפילת שמונה עשרה ביו"ט והזכיר יעלה ויבא בעבודה אע"פ שלא קבע ברכה בפני עצמה יצא כמו בשבת בסי' רס"ח סעיף ד'. וכן אם התפלל של יום חול ונזכר אחר המחזיר שכינתו לציון קודם שהתחיל מודים מזכיר של יו"ט וגומר התפלה, אבל אם התחיל מודים ואח"כ נזכר ועדיין לא עקר רגליו חוזר לאתה בחרתנו וגומר התפלה, אבל אם עקר רגליו או שאמר יהיו לרצון אף שלא עקר רגליו חוזר ומתפלל של יו"ט. כה"ח אות ו'.

ו. ובפי' והשיאנו ישנם כמה פירושים או מלשון רוממות וגדלות, או מלשון והאר פנינו ועינינו מלשון כיצד משיאין משואות או מלשון יעלה זכורנו לפניך לטובה. כמו ישא פרעה ותרגמו "ידכרינך", וי"א מלשון ואשא אתכם על כנפי נשרים ומתפללים שיגיע הזמן

אם אמר מקדש השבת וחזר בו תוך כדי דיבור **ש** יצא, אחרי שהוא יודע **ה** שהוא יו"ט.

ב. אם חל בשבת ואמר את יום השבת הזה **א** ואת יום חג המצות הזה, וחותם מקדש השבת **ב** וישראל והזמנים.
ואין אומרים ברכת מעין שבע **ג**.

שיצוה לעננים שישאנו בכל מועד ומועד לירושלים.
והנכון הוא מלשון וישא משאת מאת כולם שענינו דורון דהיינו ברכת מועדיך. כה"ח אות ז'.

ש. היינו שחזר ואמר מקדש ישראל והזמנים, אבל אם חיסר מילת מקדש ואמר רק ישראל והזמנים בתוכ"ד לא יצא, כ"כ בא"א אבל בכף החיים אות י"א כתב דיצא בדיעבד.

וואם שהה יותר מכדי דיבור בשתיקה יש להקל וא"צ לחזור. כה"ח אות י"ב. גם בלא עבר כדי דיבור שמהני היינו בלא התחיל מילת רצה אבל אם התחיל אפי' מילה אחת של רצה הוי הפסק וצריך לחזור לראש. כה"ח אות י"ג.

ת. אבל אם סבר שהיום שבת ונזכר תוך כדי דיבור לא יצא, וכמ"ש השו"ע בסי' ר"ט, ובכף החיים שם אות ג', אבל רוב הפוסקים ס"ל דיצא. מ"א ס"ק ב', ופר"ח ומ"ב אות ה'.

ומשמע דאם לא נזכר כלל וחתם בשל שבת לא יצא, והיינו דוקא בלא הזכיר של יו"ט באמצע אבל אם הזכיר יו"ט באמצע יצא כמו בסי' רס"ח סעיף ד' בהזכיר של שבת באמצע דיצא.

והא"ר הקשה על דברי המ"א מכאן לסי' רס"ח ס"ק ה' דדבריו סותרים, והסיק הכף החיים באות ט"ו דלא יצא כיון ששינה ממטבע שתיקנו חכמים, וכ"כ הברכי יוסף באות ב'.
ואם חתם מקדש ישראל בלבד בלי והזמנים אם הזכיר יו"ט באמצע יצא. שם באות י"ז.

א. ויש גירסא "את יום המנוח הזה" כגירסת רש"י, אך היום כמעט רוב העולם שגור בפיהם "את יום השבת הזה". אם חל ערב פסח בשבת י"א לכה דודי כולו וי"א רק מזמור לדוד לקבלת שבת. כה"ח אות ג'.

ב. מה שמקדים השבת לפני ישראל, כיון שהשבת מקודשת וקיימת מששת ימי בראשית, וא"צ קידוש ב"ד.

וואם חתם מקדש ישראל והזמנים בלי שהזכיר שבת בחתימה יצא בדיעבד. כה"ח אות כ'.

ג. שנתקנה בשביל המאחרים בבכנ"ס שלא יזיקום המזיקים ובליל פסח שהוא ליל שימורים אין חשש, אך הרש"ש בספר נהר שלום כתב לאמרה כשאר יו"ט שחל להיות בשבת אע"פ שנראה שאין לה מקום מ"מ צריך לאמרה גם בליל פסח שחל להיות בשבת,

אור"ח סימן תפא פעיף ב

ב. חייב אדם לעסוק בהלכות הפסח^ד, ובענין יציאת מצרים, ולספר בנסים ובנפלאות שעשה הקב"ה לאבותינו עד שתחטפנו שינה^ה.

הגה: נהגו שלא לקרות בק"ש על המטה רק פרשת שמע^י ולא שאר הפסוקים שקוראים בשאר הלילות, כי ליל שימורים הוא מן המזיקים.

וכן נהגו בבית אל ההולכים ע"פ תורת האר"י ז"ל לאומרו וכמו שכתב הרב שמן ששון בפתח עינים בסדר כוונת פסח, וכתב דלא כמו שכתב הרב אג"ן בהקדמת ספר דברי שלום, וכתב בכף החיים אות כ"ב דבכל מקום שיש מנהג לא אמרינן ספק ברכות להקל, וא"כ כל אחד ומנהגו, ועכ"פ בכל מקום שהוא חדש ואין להם מנהג קבוע אין לאומרו ע"פ דברי מר"ן השו"ע וזה עדיף, אבל אותם מקומות שנהגו להתפלל ע"פ כוונת האר"י ואומרים אותו מקדמת דנא יש להם על מה שיסמוכו, ואין לעשות מחלוקת ח"ו בשביל זה דברכות אינם מעכבות.

גם למקומות שאין אומרים ברכת מעין שבע מ"מ אומרים ויכולו בקול רם עד לעשות, וקדיש שלם. כה"ח אות כ"ג.

ד. ע"כ בסעודה יאמר מסכת פסחים שהיא ענינא דיומא ולפחות ד' פרקים האחרונים, ויכוין שהם כנגד ד' אותיות הוי' וד' אותיות אדנות ואם לומד כל המסכת יכוין כנגד יו"ד אותיות דשם ע"ב במילוי יודי"ן.

ה. וכן נשאר ער בלילה בחצות לילה יאמר ברכות השחר חוץ מברכות התורה.

ו. ואם קרא ק"ש בביכנ"ס בעוד היום גדול יקרא כל ק"ש. מ"א ס"ק ב'. והבן איש חי פ' צו אות ל"ח כתב לומר כל ק"ש עם כל הפסוקים ע"פ דברי האר"י ז"ל. כה"ח אות י"ג.

ז. ולפי דברי האר"י ז"ל ברכת המפיל אין לה מקום כיון שאין מסתלקין המוחין כל הלילה ההוא. כה"ח אות י"ד. ולענין הזיוג בליל פסח עיין בסי' ר"מ ובכה"ח אות ה', ובאגרות הרמ"ז כתב שאפי' חל ליל פסח בליל שבת אסור בזיוג.